

UNIwersYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Podstawy psychologii dla nauczycieli cz. 2 (ćwiczenia)

Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Nauczanie matematyki i informatyki		Cykl dydaktyczny 2025/26	
Specjalność -		Kod zajęć 06NMIS.21K.01341.25	
Jednostka organizacyjna Wydział Matematyki i Informatyki		Języki wykładowe polski	
Poziom studiów studia drugiego stopnia		Obligatoryjność Obowiązkowy	
Forma studiów studia stacjonarne		Blok zajęciowy Przedmioty kierunkowe	
Profil studiów profil ogólnoakademicki			
Koordynator zajęć	Joanna Matejczuk		
Prowadzący zajęcia	Joanna Matejczuk		
Okres Semestr 1	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Ćwiczenia: 15, Zaliczenie z oceną		Liczba punktów ECTS 1

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Zwiększenie gotowości do praktycznego wykorzystania wiedzy psychologicznej w codziennej pracy nauczyciela
C2	Wykształcenie umiejętności rozpoznawania i analizy czynników ryzyka oraz czynników sprzyjających w procesie rozwoju, uczenia się i wychowania (ze szczególnym uwzględnieniem okresu adolescencji)
C3	Uwrażliwienie na wielość i różnorodność uwarunkowań procesu rozwoju, uczenia się i wychowania (ze szczególnym uwzględnieniem okresu adolescencji)
C4	Poszerzenie świadomości na temat roli nauczyciela w rozwoju dzieci, młodzieży i funkcjonowaniu szkoły jako organizacji (ze szczególnym uwzględnieniem okresu adolescencji)
C5	Zwiększenie wrażliwości etycznej i postaw prospołecznych w procesie identyfikacji z rolą zawodową nauczyciela

Wymagania wstępne

Zajęcia poświęcone są zrozumieniu funkcji okresu adolescencji w cyklu życia i rozwoju człowieka. Na plan pierwszy w tym okresie wybijają się zjawiska związane z procesem indywiduacji. Młody człowiek poszukuje własnej drogi samorealizacji eksperymentując z alternatywami. W procesie tym ważne jest, aby potrafił uchwycić ciągłość i spójność własnego doświadczenia ze swoimi doświadczeniami z wcześniejszych lat jak i z doświadczeniami innych ludzi - przedstawicieli własnej grupy pokoleniowej i grup pokoleniowo wcześniejszych (tradycja). Dodatkowy problem to umieszczenie całego tego konstruktów w perspektywie przyszłości. Ma to wszystko razem zagwarantować młodemu człowiekowi odnalezienie dla siebie wartościowego miejsca w życiu społecznym.

Rozwijająca się w okresie adolescencji indywidualność młodego człowieka skutkuje przeważnie jedynie czasowym poczuciem niespójności i nieciągłości doświadczeń (identyfikacji). Kluczową wtedy kwestią jest praca nad przeszłymi, aktualnymi i przyszłymi identyfikacjami, czyli proces określany jako formowanie tożsamości. Jego efektem jest poczucie psychospołecznej tożsamości, to znaczy poczucie ciągłości, spójności i indywidualności we własnym i innych doświadczeniu. Szczególną rolę w tym procesie odgrywają normatywne konflikty dotyczące takich wątków tożsamości jak wartości, seksualność, przywództwo, zawód itd. Pomyślne poradzenie sobie z nimi zależne jest przede wszystkim od jakości funkcjonowania umysłu młodego człowieka. W okresie adolescencji młodemu człowiekowi powinno się więc tworzyć okazje do rozwoju, w kontrolowanych przez nauczycieli w roli „przewodników”, warunkach, w szeroko rozumianej szkole „życia”: 1. jego zainteresowań i wyobraźni, 2. krytycznego i twórczego zarazem myślenia. Integracja obu tych procesów umożliwia bowiem krytyczne odnoszenie się zarówno do własnych twórczych, innowacyjnych rozwiązań kluczowych kwestii życiowych (pomysłów, planów, projektów) jak i dokonywanie wyborów i ćwiczenie się w zachowywaniu wierności sobie i innym ludziom.

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	Zna i rozumie mechanizm psychicznej adaptacji adolescenta, identyfikuje charakterystyczny dla wieku rodzaj motywacji, mechanizm funkcjonowania osobowości, poznawczego ustosunkowywania się, komunikowania się, uczenia się i różnice indywidualne w tym zakresie oraz możliwe zaburzenia.	B1.W1, B1.W2	Kolokwium pisemne, Aktywna obecność podczas zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
W2	Rozumie centralne znaczenie w rozwoju adolescenta uczenie się zgodnie z zainteresowaniami, myślenia hipotetyczno-dedukcyjnego i pojęciowego, moralności postkonwencjonalnej, formowania się po-czucia tożsamości, przyczyny nieprawidłowości w przebiegu procesu ich rozwoju oraz późniejsze rozwojowo skutki wynikające z tych nieprawidłowości.	B1.W2, B1.W4	Kolokwium pisemne, Aktywna obecność podczas zajęć
W3	Zna i rozumie symptomy prawidłowego i nieprawidłowego przebiegu procesu rozwoju adolescenta w obszarze rozwoju osobowości, funkcji intelektualnych, funkcji społeczno-emocjonalnych, wolicjonalnych, moralności, komunikacji i współpracy.	B1.W2, B1.W3	Kolokwium pisemne, Aktywna obecność podczas zajęć
Umiejętności - Student/ka:			
U1	Potrafi dostosować sytuację nauczania przedmiotu do możliwości uczenia się adolescenta.	B1.U1, B1.U5	Kolokwium pisemne, Aktywna obecność podczas zajęć
U2	Potrafi wspierać adolescenta w zakresie uczenia się przedmiotowej wiedzy, nabywania umiejętności i kształtowania nastawień.	B1.U5, B1.U6	Kolokwium pisemne, Aktywna obecność podczas zajęć
Kompetencje społecznych - Student/ka:			
K1	Jest gotów do interweniowania w momencie rozpoznania sytuacji zagrażającej rozwojowi adolescenta.	B1.K2	Kolokwium pisemne, Aktywna obecność podczas zajęć

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Proces funkcjonalnej i dysfunkcjonalnej adaptacji adolescenta do świata dorosłych; sytuacja konfliktu zewnętrznego i wewnętrznego; dynamika sytuacji psychologicznej adolescenta.	W1, K1	Ćwiczenia
2.	Dynamika i struktura wieku rozwojowego adolescenta: kryzys 13 rż, okres stabilny dorastania, kryzys funkcjonalny tożsamość versus pomieszenie tożsamości; proces formowania tożsamości; faza: rozproszenia tożsamości, tożsamości negatywnej, osiągniętej tożsamości, statusy tożsamości (tradycyjne i współczesne podejścia).	W1, W3, U1, K1	Ćwiczenia
3.	Kierowanie sytuacją szkolną adolescenta; fizyczne i społeczne aspekty sytuacji szkolnej; rola moratorium społecznego; rozbudzanie zainteresowań i wyobraźni; stymulowanie twórczego i krytycznego myślenia.	W1, W2, W3	Ćwiczenia
4.	Samokontrola i samoopanowywanie; identyfikacja z „innymi” i uczenie się zgodnie z własnymi zainteresowaniami; podejmowanie decyzji i zachowywanie wierności sobie i innym; dynamika i struktura funkcji psychicznych w okresie adolescencji (centralna rola funkcji myślenia pojęciowego).	W3, U1, U2	Ćwiczenia

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
5.	Projektowanie jako najważniejsza rozwojowo forma działalności w okresie adolescencji; tworzenie pojęć teoretycznych; myślenie hipotetyczno-dedukcyjne.	W2, W3, U2	Ćwiczenia
6.	Nieziemienniki funkcjonalne; ideologie, wartości, teorie.	W1, W2, U2	Ćwiczenia

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Ćwiczenia	Dyskusja, Praca z tekstem, Metoda analizy przypadków, Uczenie problemowe (Problem-based learning), Gra dydaktyczna/symulacyjna, Metoda warsztatowa, Demonstracje dźwiękowe i/lub video, Metoda aktywizująca - "burza mózgów", Praca w grupach

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Ćwiczenia	Warunki zaliczenia: Obecność na 80% zajęć Kolokwium zaliczone w wyniku uzyskania 51% łącznej sumy możliwych do uzyskania punktów Kryteria oceniania: • bardzo dobry (bdb; 5,0): student osiągnął planowane efekty uczenia się obejmujące wszystkie istotne aspekty w stopniu zaawansowanym • dobry plus (+db; 4,5): student osiągnął planowane efekty uczenia się obejmujące wszystkie istotne aspekty w stopniu bardzo wysokim, mogły pojawić się nieliczne błędy lub niepoprawności • dobry (db; 4,0): student osiągnął planowane efekty uczenia się obejmujące istotne aspekty w stopniu dobrym, mogły pojawić się błędy lub niepoprawności • dostateczny plus (+dst; 3,5): student osiągnął planowane efekty uczenia się bez niektórych istotnych aspektów, mogły pojawić się poważniejsze błędy lub niepoprawności • dostateczny (dst; 3,0): student osiągnął planowane efekty uczenia się bez niektórych istotnych aspektów, mogły pojawić się liczne błędy i niepoprawności • niedostateczny (ndst; 2,0): student nie osiągnął planowanych efektów uczenia się

Literatura

Obowiązkowa

1. Bardziejewska, M. (2005). Okres dorastania. Jak rozpoznać potencjał nastolatków. W: A. Brzezińska (red.). Portrety psychologiczne człowieka. Praktyczna psychologia rozwojowa. (345-377). Gdańsk: GWP.
2. Smykowski, B. (2012). Okres dorastania. W: B. Smykowski. Psychologia kryzysów w kulturowym rozwoju dzieci i młodzieży. (172-181). Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.
3. Smykowski, B. (2013). Wybory życiowe a radzenie sobie z poczuciem utraconych korzyści. Polityka społeczna, 2, 14-21.
4. Ziółkowska, B. (2005). Okres dorastania. Jak rozpoznać ryzyko i jak pomagać. W: A. Brzezińska (red.). Portrety psychologiczne człowieka. Praktyczna psychologia rozwojowa. (379-422). Gdańsk: GWP.

Dodatkowa

1. Brzezińska, A. I. (2014) (red.), Niezbędnik Dobrego Nauczyciela. Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych: Seria 1. Rozwój w okresie dzieciństwa i dorastania, Tom: Wczesna faza dorastania oraz Późna faza dorastania. http://eduentuzjasci.pl/publikacje-ee-li-sta.html?option=com_content&view=category&id=214&Itemid=282&select_item=133_213&select_item_133_213=134_214

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Ćwiczenia	15
Czytanie wskazanej literatury	5
Przygotowanie do zaliczenia	10
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 30
Liczba punktów ECTS	ECTS 1

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
B1.K2	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do wykorzystania zdobytej wiedzy psychologicznej do analizy zdarzeń pedagogicznych
B1.U1	Absolwent/ka potrafi obserwować procesy rozwojowe uczniów
B1.U5	Absolwent/ka potrafi rozpoznawać bariery i trudności uczniów w procesie uczenia się
B1.U6	Absolwent/ka potrafi identyfikować potrzeby uczniów w rozwoju uzdolnień i zainteresowań
B1.W1	Absolwent/ka zna i rozumie podstawowe pojęcia psychologii: procesy poznawcze, spostrzeganie, odbiór i przetwarzanie informacji, mowę i język, myślenie i rozumowanie, uczenie się i pamięć, rolę uwagi, emocje i motywacje w procesach regulacji zachowania, zdolności i uzdolnienia, psychologię różnic indywidualnych – różnice w zakresie inteligencji, temperamentu, osobowości i stylu poznawczego
B1.W2	Absolwent/ka zna i rozumie proces rozwoju ucznia w okresie dzieciństwa, adolescencji i wczesnej dorosłości: rozwój fizyczny, motoryczny i psychoseksualny, rozwój procesów poznawczych (myślenie, mowa, spostrzeganie, uwaga i pamięć), rozwój społeczno-emocjonalny i moralny, zmiany fizyczne i psychiczne w okresie dojrzewania, rozwój wybranych funkcji psychicznych, normę rozwojową, rozwój i kształtowanie osobowości, rozwój w kontekście wychowania, zaburzenia w rozwoju podstawowych procesów psychicznych, teorie integralnego rozwoju ucznia, dysharmonie i zaburzenia rozwojowe u uczniów, zaburzenia zachowania, zagadnienia: nieśmiałości i nadpobudliwości, szczególnych uzdolnień, zaburzeń funkcjonowania w okresie dorastania, obniżenia nastroju, depresji, krystalizowania się tożsamości, dorosłości, identyfikacji z nowymi rolami społecznymi, a także kształtowania się stylu życia
B1.W3	Absolwent/ka zna i rozumie teorię spostrzegania społecznego i komunikacji: zachowania społeczne i ich uwarunkowania, sytuację interpersonalną, empatię, zachowania asertywne, agresywne i uległe, postawy, stereotypy, uprzedzenia, stres i radzenie sobie z nim, porozumiewanie się ludzi w instytucjach, reguły współdziałania, procesy komunikowania się, bariery w komunikowaniu się, media i ich wpływ wychowawczy, style komunikowania się uczniów i nauczyciela, bariery w komunikowaniu się w klasie, różne formy komunikacji – autoprezentację, aktywne słuchanie, efektywne nadawanie, komunikację niewerbalną, porozumiewanie się emocjonalne w klasie, porozumiewanie się w sytuacjach konfliktowych
B1.W4	Absolwent/ka zna i rozumie proces uczenia się: modele uczenia się, w tym koncepcje klasyczne i współczesne ujęcia w oparciu o wyniki badań neuropsychologicznych, metody i techniki uczenia się z uwzględnieniem rozwijania metapoznania, trudności w uczeniu się, ich przyczyny i strategie ich przezwyciężania, metody i techniki identyfikacji oraz wspomagania rozwoju uzdolnień i zainteresowań, bariery i trudności w procesie komunikowania się, techniki i metody usprawniania komunikacji z uczniem oraz między uczniami